

Nr 97.

Ankom till Riksdagens kansli den 16 maj 1911 kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
ändrad lydelse af § 7 i aflöningsreglementet för tjänste-
män vid statens järnvägar den 15 november 1907.*

(4:e Afd.).

I en till Riksdagen den 31 mars innevarande år aflåten, till utskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (nr 159) har Kungl. Maj:t under återopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att § 7 1:o i aflöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907 må från den dag Kungl. Maj:t förordnar erhålla följande ändrade lydelse:

»Tjänsteman skall vara underkastad icke allenast de i gällande instruktion gifna bestämmelser utan ock den utvidgade eller förändrade tjänstgöring eller den förflyttning till annan tjänstgöringsort eller annan befattning vid statens järnvägar, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i det honom vid förflyttningen enligt stat tillkommande arfvode samt med iakttagande, att den vederbörande vid samma tidpunkt tillkommande rätt till ersättning för bostad och bränsle icke skall undergå annan förändring än den, som betingas af förflyttningen från en ort till en annan.

Den, som i följd af befattnings indragning eller förändring förflyttas till annan befattning med ringare arfvode, äger erhålla, förutom vid förflyttningen innehafvande arfvode, jämväl från den tid, han i sin förra befattning skulle hafva kommit i åtnjutande af förhöjning i arfvode, dylik arfvodesförhöjning.

Likaledes skall tjänsteman vara skyldig underkasta sig dels, efter vederbörande öfverordnade myndighets bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja befattning eller

utgå för bestyr i sammanhang därmed, dels ock de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunna varda stadgade.»

Departementschefen har i ärendet till ofvannämnda statsrådsprotokoll anført följande:

»Enligt § 7 i nädiga aflöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar af den 15 november 1907 gäller för åtnjutande af de med befattning vid statens järnvägar förenade aflöningsförmåner, bland annat, den bestämmelsen, att tjänsteman skall vara underkastad icke allenast de i gällande instruktion gifna bestämmelser utan ock den utvidgade eller förändrade tjänstgöring eller den förflyttning till annan tjänstgöringsort eller annan befattning vid statens järnvägar, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i det honom vid förflyttningen enligt stat tillkommande *arfvode*; med rätt för den, som i följd af befattnings indragning eller förändring förflyttas till annan befattning med ringare aflöningsförmåner, att erhålla, förutom vid förflyttningen innehafvande arfvode, jämväl från den tid, han i sin förra befattning skulle hafva kommit i åtnjutande af förhöjning i arfvode, dylik arfvodesförhöjning.

För bedömandet af hvilken aflöning, som enligt aflöningsreglementet skall tillkomma den som, på sätt nyss är nämnt, förflyttas till annan befattning, torde böra uppmärksammas följande stadganden i aflöningsreglementet.

Uti § 2 heter det sålunda:

Till annan *tjänsteman i styrelsen* än generaldirektör och öfverdirektör utgår aflöning dels såsom arfvode och dels, där bostad in natura icke åtnjutes, i form af ersättning för bostad och bränsle, allt enligt i paragrafen intagen stat med däri i förekommande fall angifna högsta och lägsta belopp för år räknadt. Där ersättning för bostad och bränsle icke är i staten med visst oföränderligt belopp angifven, utgår samma ersättning med 40 procent af arfvodet med den i staten bestämda begränsning. Nämda ersättning anses tillhöra lönen.

Vidare stadgas i samma paragraf, att *tjänsteman vid distrikten och centralverkstaden* åtnjuter arfvode enligt stat med däri angifna lägsta och högsta belopp för år räknadt.

Enligt § 9 mom. 3 äga tjänstemän vid distrikten, hvilka ej åtnjuta fri bostad, uppbära ersättning för bostad och bränsle med 20, 25, 30, 35 eller 40 procent af arfvodet allt efter den ort, där vederbörande är placerad, i enlighet med de grunder, som af Kungl. Maj:t bestämmas; dock med iakttagande däraf, att beloppet af nämnda ersättning ej må öfverstiga vissa, allt efter vederbörandes tjänstegrad, i paragrafen angifna belopp.

På grund af affattningen af dessa bestämmelser har tjänsteman, som förflyttas från en högre befattning till en lägre, ansetts berättigad att behålla endast den del af sin vid förflyttningen innehafda aflöning, som är betecknad såsom *arfvode*, under det att däremot ersättning för bostad och bränsle för honom beräknas efter den befattning, till hvilken han förflyttas.

Häraf blir i regeln följden, att den sålunda förflyttade kommer att lida en väsentlig aflöningsminskning.

Ett exempel torde tydligare klargöra förhållandet. En trafikinspektör i Kiruna, som ej åtnjutit bostad in natura, förflyttas till kontorskrifvare på samma plats. I egenskap af trafikinspektör har han uppburit 4,800 kronor samt 1,500 kronor såsom ersättning för bostad och bränsle, enär denna enligt gällande bestämmelser i Kiruna utgår med 40 procent af arfvodet dock för trafikinspektör högst 1,500 kronor. Dessutom har han åtnjutit kallortstillägg, hvartill hänsyn i detta sammanhang ej behöfver tagas. Såsom kontorsskrifvare får han visserligen behålla arfvodet, 4,800 kronor, men, då ersättningen för bostad och bränsle till kontorsskrifvare utgår med högst 850 kronor, nedsättes nämnda ersättning till sist angifna belopp. Vederbörande skulle sålunda lida en minskning i inkomster af 650 kronor. Samma hade blifvit förhållandet, om förflyttningen skett till kontorsskrifvare vid järnvägsstyrelsen.

Att en dylik tolkning af bestämmelserna i fråga, sådana de nu äro affattade, måste anses riktig, har i ett af regeringsrätten nyligen afgjort besvärsmål blifvit fastslaget.

Uti det underdåniga utlåtande beträffande nyssnämnda besvärsmål, som den 1 december 1910 afgifvits af järnvägsstyrelsen, har emellertid styrelsen föreslagit ändring af § 7 i aflöningsreglementet i syfte att undanröja nämnda påföljd.

Styrelsen anför, att det med skäl synes kunna ifrågasättas, huruvida man vid affattandet af sagda bestämmelser, i hvad de afse aflöningsförhållandena vid förflyttning, verkligen haft klart för sig möjligheten af att en så väsentlig aflöningsminskning för den förflyttade skulle kunna inträda, som den, hvilken kan blifva en följd af den i §§ 2 och 9 i aflöningsreglementet stadgade begränsning af beloppet af ersättningen för bostad och bränsle alltefter den befattning vederbörande innehar. I detta afseende framhåller styrelsen, att föreskriften rörande förflyttning i § 124 i nu gällande instruktion härleder sig från ett liknande stadgande i § 48 i nådiga instruktionen för järnvägsstyrelsen med underlydande distriktsförvaltningar den 15 oktober 1897, däri ut-

trycket »utan minskning i det honom enligt stat tillkommande arfvode» ordagrant återfinnes. Stadgandet i 1897 års instruktion tillkom i samband med den förändring i sättet för den ordinarie personalens vid statens järnvägar anställning, som genomfördes vid nämnda års löne-reglering och som bestod däri, att personalen anställdes medelst konstitutorial i stället för på förordnande med viss tids uppsägning.

Med de aflöningsbestämmelser, som gällde på grund af 1897 års aflöningsreglemente, skulle, säger järnvägsstyrelsen, en förflyttning från en högre till en lägre befattning *vid distrikten* — och dylika förflyttningar torde man väl i främsta rummet hafva afsett vid ifrågavarande stadgandes tillkomst — icke hafva för den förflyttade medfört minskning i det enligt § 9 i samma aflöningsreglemente utgående hyresbidraget, enär detta för alla befattningshafvare vid distrikten utgjorde 20 procent af arvodet utan någon begränsning. Däremot skulle vid en förflyttning från en högre befattning vid distrikt till en lägre befattning i styrelsen den förflyttade hafva lidit ännu större minskning i sina aflöningsförmåner än den, som skulle inträda enligt nu gällande bestämmelser, alldenstund något hyresbidrag icke tillkom befattningshafvare i styrelsen enligt 1897 års aflöningsreglemente.

Det anförda synes styrelsen gifva vid handen, att stadgandet affattats på sådant sätt, att äfven med hänsyn till de aflöningsbestämmelser, som gällde vid stadgandets tillkomst, detsamma skulle kunna föranleda till ojämnheter, som tydligen icke varit förutsedda, ty enligt styrelsens åsikt kan meningen icke hafva varit, att, om exempelvis en trafikinspektör förflyttades till befattning såsom kontorsskrifvare i styrelsen, han skulle mista sitt hyresbidrag, medan däremot, om förflyttningen skedde till befattning såsom kontorsskrifvare vid distrikt, ingen minskning i aflöningen d. v. s. arfvode och hyresbidrag komme att äga rum. Då man, såsom antydts, i främsta rummet syntes hafva haft i sikte förflyttningar vid distrikten såsom de allmänast förekommande och någon minskning i hyresbidraget därvid icke skulle inträda enligt 1897 års aflöningsreglemente, anser styrelsen, att man bör kunna utgå från det antagandet, att det icke var afsedt, att någon dylik aflöningsminskning i allmänhet skulle inträda vid förflyttningar af nu omhandlade slag, och då i den motivering till § 7 i 1907 års aflöningsreglemente, som förekommer i kommitténs betänkande, ingen antydan förekommer därom, att en förändring i berörda hänseende varit afsedd, finner styrelsen det vidare kunna antagas, att man vid stadgandets öfverflyttning med oförändrad lydelse från 1897 års instruktion icke förutsett den minskning i aflöningen, som kunde komma att blifva en följd af omförmälda be-

stämmelserna i §§ 2 och 9 i 1907 års aflöningsreglemente rörande begränsningen af ersättningen för bostad och bränsle alltefter den befattning vederbörande innehar.

Enär en förflyttning från högre till lägre befattning kan, anför styrelsen vidare, blifva af förhållandena påkallad jämväl i sådana fall, att vederbörande tjänsteman icke i någon mån själf medverkat därvid t. ex. vid befattnings indragning eller förändring eller vid icke själförvällad kroppsskada, som medför oförmögenhet för tjänstemannen att sköta innehafvande befattning utan att likväl utgöra hinder för att han på ett tillfredsställande sätt kan bestrida en annan lägre befattning, samt i dylika fall svårigheter skulle kunna uppstå för att vidtaga en för tjänsten lämplig förflyttning, därest densamma för vederbörande skulle medföra en afsevärd minskning i aflöningsförmåner, skulle det enligt styrelsens mening vara önskvärdt, att en ändring af ifrågavarande stadgandens formulering ägde rum i syfte att undanröja nyssnämnda olägenhet.

I detta sammanhang framhåller styrelsen, att i de nyligen för såväl telegrafverket som postverket fastställda aflöningsreglementena förekomma bestämmelser rörande förflyttning, motsvarande de här förut behandlade. Beträffande aflöningen i dylika fall lyder föreskriften i det förra reglementet (§ 6) sålunda: »dock utan minskning i den honom vid förflyttningen enligt detta reglemente tillkommande *aflöning*» och i det senare reglementet (§ 2) sålunda: »dock utan minskning i den honom vid förflyttningen tillkommande *fasta aflöning*». Då vid telegrafverket viss personal äger uppbära hyresbidrag, men det i allt fall ankommer på telegrafstyrelsen att i hvarje särskildt fall bestämma, huruvida och till hvilket belopp nämnda bidrag skall utgå, samt, hvad angår postverket, någon motsvarande aflönings titel icke förekommer, kommer vid dessa verk en förflyttning icke att för vederbörande medföra en aflöningsminskning, motsvarande den, som i liknande fall kan inträda för statsbanepersonalen på grund af den olika formulering, som bestämmelserna rörande förflyttning erhållit i järnvägens aflöningsreglemente. Då anledning icke förefinnes att låta strängare bestämmelser i oförmälda afseende gälla för statens järnvägars personal än för personalen vid telegraf- och postverken, har styrelsen gjort framställning om erforderlig ändring i § 7 mom. 1:o), första stycket i aflöningsreglementet den 15 november 1907.

Af den lämnade framställningen angående tillkomsten af nu ifrågavarande stadgande i § 7 af statens järnvägars aflöningsreglemente torde framgå, att det icke kan anses hafva varit förutsatt, att tillämpningen af stadgandet skulle medföra en sådan minskning i aflöning för en per-

son, hvilken förflyttas från en befattning till annan, som på grund af paragrafens nuvarande formulering kan blifva en följd.

Det med stadgandet afsedda syftet synes mig till och med i viss mån motverkas genom paragrafens nuvarande affattning. Ändamålet är nämligen, bland annat, att bereda vederbörande myndighet tillfälle att, om innehafvaren af en befattning af en eller annan anledning befinnes mindre lämpad för befattningen, kunna förflytta honom till en annan tjänst inom verket. Därest emellertid en dylik förflyttning skulle komma att medföra en afsevärd minskning i inkomster för den förflyttade, lärer väl den myndighet, som äger en sådan förflyttningsrätt, i många fall af billighetshänsyn tveka att vidtaga en dylik åtgärd, huru önskvärd densamma än må kunna vara.

Då härtill kommer, att motsvarande bestämmelser i andra aflöningsreglementen icke gifva anledning till oförmälda påföljd för den förflyttade, anser jag mig böra tillstyrka det af järnvägsstyrelsen väckta förslaget till omformulering af nyssberörda stadgande i statens järnvägars aflöningsreglemente.

Jag tillåter mig alltså i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen

medgifva, att § 7 1:o) i nådiga aflöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907 må från den dag Kungl. Maj:t förordnar erhålla följande ändrade lydelse:

»Tjänsteman skall vara underkastad icke allenast de i gällande instruktion gifna bestämmelser utan ock den utvidgade eller förändrade tjänstgöring eller den förflyttning till annan tjänstgöringsort eller annan befattning vid statens järnvägar, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i det honom vid förflyttningen enligt stat tillkommande arfvode samt med iakttagande, att den vederbörande vid samma tidpunkt tillkommande rätt till ersättning för bostad och bränsle icke skall undergå annan förändring än den, som betingas af förflyttningen från en ort till en annan.

Den, som i följd af befattnings indragning eller förändring förflyttas till annan befattning med ringare arfvode, äger erhålla, förutom vid förflyttningen innehafvande arfvode, jämväl från den tid, han i sin förra befattning skulle hafva kommit i åtnjutande af förhöjning i arfvode, dylik arfvodesförhöjning.

Likaledes skall tjänsteman vara skyldig underkasta sig dels, efter vederbörande öfverordnade myndighets bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja befattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed, dels ock de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunna varda stadgade.»

Enligt bestämmelserna i § 7 i gällande aflöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar är en hvar, som i behörig ordning blifvit ålagd förflyttning från en högre befattning vid statens järnvägar till en lägre befattning därstädes, tillförsäkrad förmånen af att icke lida minskning i det honom vid förflyttningen enligt stat tillkommande arfvode. Däremot har han icke rätt att komma i åtnjutande af annan ersättning för bostad och bränsle än som motsvarar den befattning, till hvilken han förflyttas.

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag afser, att jämväl ersättningen för bostad och bränsle skulle beräknas efter den förut innehafda befattningen, dock med den jämkning, som kunde föranledas af de olika beräkningsgrunder, som kunna vara gällande för de särskilda placeringsorterna.

Då emellertid en förflyttning från högre till lägre befattning torde kunna användas äfven såsom en form af bestraffning och i sådant fall kan anses såsom själföfvållad, synes icke någon anledning föreligga att för dylika fall, utöfver hvad redan enligt gällande bestämmelser medgifves, tillförsäkra vederbörande en ytterligare förmån.

För de fall åter, då förflyttningen föranledes af befattnings indragning eller icke själföfvållad kroppsskada, synes däremot kunna ifrågasättas, huruvida ej ändring i aflöningsreglementet bör vidtagas i syfte, att den vederbörande vid förflyttningen tillkommande rätt till ersättning för bostad och bränsle icke må undergå annan förändring än den, som betingas af förflyttningen från en ort till en annan.

Som emellertid den af Kungl. Maj:t föreslagna formuleringen af nu ifrågavarande stadgande skulle komma att omfatta jämväl sådana fall, å hvilka enligt utskottets häröfvan uttalade mening stadgandet icke bör äga tillämpning, har utskottet icke kunnat biträda Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 16 maj 1911.

På statsutskottets vägar:

G. BILLING.
